

Az adósságrendezési eljárás sikeres kezdeményezésének joghatásai

Nem tudjuk még, hogy milyen eredménnyel zárul az eljárás, ettől függetlenül **a törvény értékeli az adós magatartását, tenni akarását, azon törekvését, hogy az adósságból való kilábalása érdekében elindítja az eljárást.**

Az adósságrendezési eljárást valamennyi eljárásban részt vevő, érintett fél köteles tiszteletben tartani, és jogait kötelezettségeit az e törvényben meghatározott keretek között gyakorolni.

A törvény következetesen számba veszi az eljárás során érintett feleket és tételesen meghatározza mozgásterüket. Az adósságrendezési eljárás főszereplője az adós, így az eljárás sikerének érdekében a legtöbb rendelkezést itt találjuk.

Az egyes alanyok vonatkozásában milyen tételes rendelkezések az irányadóak:

Adós/adóstárs (a továbbiakban: „adós”) vonatkozásában

Az adósságrendezési eljárás során a felhalmozott tartozások a meglévő és a várható bevételeiből kerülnek rendezésre. Éppen ezért elemi érdek, hogy **az adós az eljárás kezdeményezésekor meglévő, illetve a későbbiek során keletkezett vagyontárgyait a "jó gazda gondosságával" kezelje, annak állagát, értékét, megtartsa, a kiadásait ésszerű keretek között tartsa.**

Az adós **köteles tartózkodni minden olyan magatartástól, amely az adósságrendezésbe vonható vagyontárgyak elvesztését, megsemmisülését, vagy értékének csökkenését eredményezné.** Ebben a körben minden eljárási cselekményét az adósságrendezés céljának, a hitelezői érdekeknek fokozottan alárendelten kell megtennie.

Az adós részéről tanúsítandó magatartás komplex: tevésben, tűrésben és tartózkodásban egyaránt megnyilvánulhat. A vagyon jellegétől függ, hogy éppen milyen magatartás kifejtésére köteles az adós. Köteles például a terményt, illetve az állatszaporulat érdekében a szükséges feladatokat ellátni, a terményt beszedni, vagy arról gondoskodni, azt a lehetőleg korábbi időpontban a lehető legjobb feltételek mellett értékesíteni.

Az adós vagyontárgyait nem idegenítheti el. Talán pontosabb az átruházás kifejezés használata, mivel az elidegenítés szó hallatán hajlamosak vagyunk az adósvételre asszociálni. Ugyanis a jogalkotó akarata arra irányul, hogy mindenféle jogcímen – ingyenesen és visszerhesen is - megakadályozza a vagyontárgy elidegenítését – kivéve a gyorsan romló termékeket.

Az adós a vagyontárgyait biztosítékkul nem kötheti le, más módon nem terhelheti meg, az ingó vagyon tulajdonjogával nem hagyhat fel.

Vételi, visszavásárlási, elővásárlási jog alapítására nincs lehetőség.

A vételi, visszavásárlási és az elővásárlási jog közös jellemzője, hogy a Polgári Törvénykönyvben az adásvételi szerződés különös nemei között kerültek elhelyezésre.

A **vételi jog** lényege, hogy ha a tulajdonos vételi jogot enged, akkor a vételi jog jogosultja a dolgot a szerződésben meghatározott vételáron egyoldalú nyilatkozatával megvásárolhatja [A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: „Ptk.”) 5:225. § (1) bekezdés].

A **visszavásárlási jog** alapján a felek abban állapodnak meg, hogy a vevő visszavásárlási jogot enged a megvett dologra, azaz az eladó a vevőhöz intézet egyoldalú nyilatkozatával a dolgot megveheti. [Ptk. 6:224. § (1) bekezdés].

Az **elővásárlási jog** lényege abban áll, hogy amennyiben a tulajdonos a dolgot harmadik személytől származó ajánlat elfogadásával el akarja adni, akkor az elővásárlási jog jogosultja az ajánlatban rögzített feltételek mellett a harmadik személyt megelőzve jogosult a dolog megvételére [Ptk. 6:221. § (1) bekezdés].

Az adós a vagyon használatát, hasznosítását másnak nem engedheti át.

A jogalkotó által megfogalmazott tiltó, illetve korlátozó rendelkezéseket nem dogmatikusan, hanem minden esetben a vagyon sajátosságait szem előtt tartva a törvényi célnak alárendelten kell alkalmazni.

Az adós a vagyonán nem jogosult hasznélvezeti jogot alapítani.

A **hasznélvezeti jog** lényege, hogy a hasznélvező a más tulajdonában álló dolgot birtokolhatja, használhatja, hasznait szedheti [Ptk. 5:147. § (1) bekezdés]. A hasznélvezeti jog alapján a dolog használata, hasznosítása, birtoklása kikerülne az adós kezéből. Ez természetesen nem érinti a törvény által keletkezett hasznélvezeti jogot [Ptk. 7:58. § (1) bekezdés a) pont].

Az adós pénzfizetésre, vagy vagyoni érték szolgáltatásra vonatkozó kötelezettséget csak a saját és együtt élő hozzátartozói mindennapi életviteléhez szükséges, rendes gazdálkodást meg nem haladó mértékig vállalhat. A kötelezettségvállalás tekintetében az adós lehetőségei korlátozottabbak, hiszen egyrészt annak mértéke a rendes gazdálkodásra korlátozódik, másrészt annak köre nem valamennyi hozzátartozóra, csak az együtt élő hozzátartókra terjed ki, beleértve az adóst is.

Újabb hitel-vagy kölcsönszerződés megkötésére nincs lehetőség, a pénzeszközök tartós befektetési formában nem helyezhetőek el, ingyenes kötelezettségvállalás, kezességvállalás nem tehető, aránytalan értékkülönbötet tartalmazó szerződés nem köthető, minden olyan jogügylettől tartózkodni kell, amely a meglévő vagyoni helyzetét, illetve a fizetési és törlesztési képességét hátrányosan érintené.

Tartózkodni köteles az adós minden olyan magatartástól, ami egyes hitelezőit másokkal szemben jogellenesen előnyben részesítené, illetve az intézkedés révén jogai csorbulnának.

Az adós az adósságrendezés kezdeményezése előtt elvállalt ingyenes pénzfizetésre, tartozásátvállalásra, tartozáselvállalásra, teljesítésátvállalásra, kezességvállalásra vagy egyéb helytállásra vonatkozó igényeket köteles megtagadni, azokat részben, vagy egészben sem teljesítheti. Az adósnak nincs mérlegelési jogköre, egyes kötelezettségek teljesítésére, míg mások megtagadására, hiszen ezzel az intézkedésével egyes hitelezőket mások rovására jogellenesen előnyben részesítene.

A törvény feljogosítja és egyben kötelezi az adóst arra, hogy az itt felsorolt, illetve nem említett de ilyen ingyenes helytállást tartalmazó kötelezettségek teljesítését megtagadja.

A szerződésekre (egyoldalú jognyilatkozatokra) vonatkozó általános rendelkezések alapján az **adóst együttműködési, tájékoztatási kötelezettség terheli, azaz az adósságrendezési eljárás kezdeményezésekor a jogosultakat – a felesleges költségek elkerülése érdekében – köteles tájékoztatni, hogy a törvény értelmében fizetéseket nem eszközölhet, ilyen igényeket vele szemben nem lehet érvényesíteni, a követelésekre vonatkozó igény elévülése nyugszik** [Are. törvény 26. § (8)].

Az elévülési idő nyugvása azt a helyzetet méltányolja, ha a **hitelező önhibáján kívül, menthető okból nincs abban a helyzetben, hogy a jogviszonyból eredő követelését érvényesíteni tudja.**

A polgári jogban az időmúlásának jelentősége van és amennyiben az igényérvényesítésre előírt határidő – főszabály szerint öt év – letelt akkor a követelés elévült, azaz a kötelezett (adós) – az önkéntes teljesítést leszámítva – nem köteles a szolgáltatás teljesítésére. Törvény vagy szerződés ennél rövidebb elévülési időt is megállapíthat.

Jelen esetben erről van szó, figyelemmel arra, hogy **jogszabályi rendelkezés alapján nem lehet az igényt az adóssal szemben érvényesíteni.**

Ebben az esetben, **amíg ez a törvényi körülmény fennáll, addig az időmúlását méltányosságból a jog veszi figyelembe. Amennyiben az akadályoztatási tényező megszűnik, akkor ettől az időponttól kezdve az elévülési idő kitolódik, méghozzá attól függően, hogy az elévülési idő alapesetben mennyi volt.**

Ha az elévülési idő egy év, vagy annál hosszabb, akkor az akadály megszűnésétől számított egy éve lesz még a jogosultnak arra, hogy igényét érvényesítse, függetlenül attól, hogy az elévülési idő eltelt-e időközben, vagy sem, vagy esetleg abból kevesebb van hátra, mint egy év.

Ha az elévülési idő rövidebb, mint egy év, akkor az igényérvényesítési lehetőség csak három hónap.

Azokat az 50.000.-Ft-ot meg nem haladó bírósági, vagy hatósági úton behajtható tartozások, amelyek az adósságrendezést megelőzően keletkeztek az adósnak elkülönítve kell kezelnie, és ezeket csak a családi vagyongazdálkodó előzetes jóváhagyásával fizetheti ki, abban az esetben, ha ez a törlesztési kötelezettség teljesítését nem veszélyezteti.

Az ilyen jellegű követelések a Ptk. szerinti ügyleti kamattal kamatoznak, elévülésük az eljárás alatt nyugszik [Are. törvény 26. § (11) bekezdése].

Tilos bárki számára az esedékessé vált, vagy a jövőben esedékessé váló követelések engedményezése. Az engedményezés révén ugyanis – főszabály szerint - az adós vagyonában csökkenés következhet be. **Az adós adóstársára sem engedményezhet, ugyanis ez semmisséget von maga után.** Ez a kötelezettség az adóst az adósságrendezés záró időpontjáig terheli.

Az adósságrendezés záró időpontja más bíróságon kívüli adósságrendezés esetén és bírósági adósságrendezési eljárás esetén.

Bíróságon kívüli adósságrendezés esetén:

- a **Családi Csődvédelemi Szolgálat által átvett értesítés napja**, amelyben a főhitelező tájékoztatást ad arról, hogy az eljárás az adós együttműködése illetve mulasztása miatt, valamint azért mert a felek között megállapodás nem jött létre sikertelen,
- a **bíróság adósságrendezési eljárást elutasító határozatának jogerőre emelkedésének napja.**

Az elutasítást ugyanis minden esetben a bíróság mondja ki, a bíróságon kívüli eljárás esetében is: az adósságrendezési eljárás elutasítását a családi vagyongazdálkodó kezdeményezi a bíróság előtt, arra hivatkozással, hogy az adós a vagyoni feltételeknek nem felel meg, vagy kizáró okok alá esik, vagy pedig hiánypótlási, bejelentési, együttműködési kötelezettségének nem tesz eleget.

- **sikeres eljárás eredményeként a mentesítő határozat jogerőre emelkedésének a napja.**

Bírósági adósságrendezési eljárás esetén:

- az **adósságrendezési kérelmet elutasító bírósági határozat jogerőre emelkedésének a napja,**
- ha az **adósságrendezési eljárást megszüntető bírósági határozat jogerőre emelkedett,**

- az adósságrendezési egyezség, illetve adósságtörlesztési határozatban meghatározott kötelezettségek szabályszerű teljesítése esetén az **adóست mentesítő bírósági határozat jogerőre emelkedésének a napja**.

Nincs lehetőség arra, hogy az adósságrendezés hatálya alá eső jogviszony tartalma, vagy jogcíme megváltoztatásra kerüljön akár az adós által önállóan, akár a másik fél tudtával és beleegyezésével. Az ezzel ellentétes rendelkezés hatálytalan.

Amennyiben a jogviszony tartalma az adósságrendezésbe bevont vagyon összetételét az adósra nézve kedvezőbb feltételekkel állapítja meg, akkor ez a módosítás nem lesz hatálytalan. Ha például valamely hitelező a tartozás egy részét elengedi, vagy a fizetési határidőket az adósra nézve kedvezőbben állapítja meg, akkor ez nem feltétlenül eredményez hatálytalanságot.

g) Az adós köteles az esedékessé vált követelésének behajtása érdekében haladéktalanul eljárni. Amennyiben önkéntes teljesítésre nem kerül sor, akkor **az adós jogosult és egyben köteles arra, hogy igényét közvetlenül bírósági eljárás keretében érvényesítse.**

Az 1.000.000.-Ft alatti tőketartozás esetében csak közjegyző által kibocsátott fizetési meghagyás útján lehet az igényt érvényesíteni [a fizetési meghagyásról szóló 2009. évi L. törvény (Fmh. törvény) 3. § (1) bekezdés].

Az igényérvényesítés során az adóست illetékeljegyzési jog illeti meg. Főszabály szerint a bírósági eljárásért illetéket kell fizetni [az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 37. § (1) bekezdése]. Ennek mértéke a követelés 6%-a de legalább 15.000.-Ft [illetékekről szóló törvény 42. § (1) a) pont].

A közjegyző előtt kezdeményezhető fizetési meghagyás díja a követelés 3%-a, de minimum 5.000.-Ft. [illetékekről szóló törvény 42. § (1) g) pont].

Amennyiben a kötelezett a fizetési meghagyással szemben ellentmondással él, akkor az ügy bírósági szakaszba jut, ahol újabb – a követelt összeg - 3%-os illetékfizetési kötelezettség merül fel azzal, hogy most már a peres eljárásra irányadó szabályokat is alkalmazni kell: az illeték mértéke minimum 15.000.-Ft, de a közjegyzői eljárás során fizetett összeget be kell számítani.

Az illetéket az eljárást kezdeményező fél az eljárás megindításakor köteles megfizetni. Az adós részére biztosított illeték feljegyzési jog az adós személyi-vagyonai viszonyait értékeli, és mentesíti őt az illeték megfizetése alól.

h) Az igényérvényesítési kötelezettség az egyéb kötelezettet is terheli. Az igényérvényesítés megindításáról a főhitelezőt és a családi vagyonfelügyelőt **tájékoztatni** kell.

Az adós számláit vezető pénzügyi intézmény vonatkozásában

a) **Az adósságrendezés kezdeményezésének a tényét valamennyi pénzforgalmi szolgáltató a Családi Csődvédelmi Szolgálat által közzétett hirdetmény megjelenéséig az adott intézményre vonatkozó titoktartási szabályok szerint köteles kezelni.** Ennek részletes szabályai pénzügyintézetenként eltérést mutathatnak.

b) **A fennálló követeléseit, és a beszámítási jogát csak a törvény keretei között érvényesítheti, illetve nem tehet olyan intézkedést, amellyel saját magát, vagy bármely más hitelezőt előnyösebb helyzetbe hozná, más hitelezőkhöz képest.**

Amennyiben a pénzügyi intézmény e korlátozó rendelkezéseket megszegi és ezzel összefüggésben az adósnak vagy valamelyik másik hitelezőnek kárt okoz, akkor köteles ennek a megtérítésére.

A kár bekövetkeztét, annak mértékét és az ok-okozati összefüggést az általános polgári jogi szabályok alapján annak kell bizonyítania, akinél a kár keletkezett (azaz az adósnak vagy másik hitelezőnek).

Minden hitelező vonatkozásában

a) **Az adósságrendezés záró napjáig a korábban létrejött hitelviszonyt, lakóingatlanra kötött pénzügyi lízingszerződést nem mondhatja fel.** A záró időpont a fentiek során már ismertetésre került, az ott elmondottak általános érvényűek, itt is alkalmazandóak.

b) **Azon szerződések felmondására sincs jogszabályi lehetőség, amely az adós, a vele egy háztartásban élő közeli hozzátartozói, illetve élettársa mindennapi életviteléhez szükséges alapvető szolgáltatások nyújtását biztosítja.** Ide tartoznak a közműszolgáltatások: a villamos energia, gáz, távhő, víz, csatorna, szemétszállítás. A közműszolgáltatók – mint hitelezők – a jogszabály tiltó rendelkezése értelmében a közüzemi szerződés egyoldalú megszüntetésre nem jogosultak.

c) **Amennyiben a hitelező és az adós között hitelszerződés áll fenn, akkor a hitelező nem köteles a hitelkeret rendelkezésre tartására, további pénzkölcsön nyújtására.** A hitelszerződés lényege éppen abban áll, hogy a hitelező hitelkeret rendelkezésre tartására és a rendelkezésre tartott összeg erejéig kölcsönszerződés, kezesi szerződés, garanciaszerződés, vagy egyéb hitelművelet végzésére vonatkozó más szerződés megkötésére köteles [Ptk. 6:382. §. (1) bekezdés].

Az adósságrendezési eljárás célját, az adós vagyoni- pénzügyi helyzetét szem előtt tartva ez a szerződésen alapuló kötelezettség a hitelezőt már nem terheli. A hitelező a követeléseit csak az adósságrendezésről szóló törvény keretei között érvényesítheti.

d) **A hitelező a rendelkezésre álló óvadékból a követelését közvetlenül kielégítheti.** A kielégítést követően esetlegesen fennmaradó összeggel **az adós felé**

köteles elszámolni, és erről a Családi Csődvédelmi Szolgálatot 5 napon belül tájékoztatnia kell.

Amennyiben az óvadék teljes egészében felhasználásra került, akkor a hitelezőt visszafizetési kötelezettség nem terheli, de a Családi Csődvédelmi Szolgálat irányában fennálló tájékoztatási kötelezettsége továbbra is fennmarad.

Családi Csődvédelmi Szolgálat vonatkozásában

a) **A hirdetmény közzétételével egyidejűleg kezdeményezi az adósságrendezés eljárás tényének ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzését, valamint ennek a ténynek a járműnyilvántartásba, hajó-, vagy légi lajstromba történő bejegyzését.**

A nyilvántartásokba történő be- illetve feljegyzés az **elidegenítési és terheli tilalomra vonatkozó feljegyzéssel azonos hatályú**. Ezt azt jelenti, hogy az ingatlan és/vagy a gépjármű, hajó, légi jármű tekintetében az **adóst megillető rendelkezési jogot korlátozzák: az adós a dolgot nem adhatja el, fedezetként nem kötheti le, biztosítékul nem szolgálhat mindaddig, amíg a nyilvántartásban az adósságrendezési eljárás fel van tüntetve.**

Kapcsolat a végrehajtási eljárásokkal

A Családi Csődvédelmi Szolgálat az adós, adóstárs által tett nyilatkozatok és a végrehajtást foganatosító szervezetektől beszerzett adatok alapján **haladéktalanul bejelenti** az adóssal, adóstárssal, illetőleg az eljárásban kötelezettséget vállaló egyéb kötelezettel szemben **végrehajtási eljárást folytató önálló bírósági végrehajtónak, illetve más végrehajtást foganatosító szervnek az adósságrendezési eljárás kezdeményezésének benyújtását.**

Az adósságrendezés kezdeményezésének benyújtásáról szóló értesítés végrehajtó általi kézhezvételétől kezdve – az adóssal, a kezessel, egyéb egyetemleges kötelezettel és a dologi kötelezettel szemben – a velük szemben fennálló követelések behajtása iránt folyamatban lévő **végrehajtási eljárásokban eljárási cselekmény, intézkedés nem foganatosítható, a végrehajtási ügy szünetel, a felek és az egyéb kötelezettek által a szünetelés időtartama alatt tett nyilatkozatok is hatálytalanok; ettől az időponttól minden határidő nyugszik.**

Az eljáró végrehajtó a szünetelésre tekintettel díjjegyzék kibocsátására nem jogosult. Ezt követően a **végrehajtási eljárásban már nem lehet újabb árverési hirdetményt közzétenni**, a szünetelés előtt már közzétett árverési hirdetmény alapján az **árverést a végrehajtó akkor lefolytatja le, ha a licitálás már megkezdődött, és érvényes licitajánlat érkezett.**

Ha az árverés érvényes és eredményes, az abból befolyt vételárat a végrehajtó a bírósági végrehajtási eljárásról szóló [1994. évi LIII. törvény](#) (Vht.) szabályai szerint osztja fel a végrehajtást kérők között.

Ezt kell alkalmazni azokban a végrehajtási eljárásokban is, amelyekben a kölcsönszerződésből eredő követelést biztosító zálogszerződésben vagy kezesi kötelezettségvállaló nyilatkozatban foglaltak kikényszerítése a végrehajtás tárgya, vagy az eljárás végrehajtást kérője, illetve adósa a kölcsönszerződésben vagy abból eredő követelést biztosító szerződésben részes fél jogutódja, amennyiben az egyéb kötelezett részt vesz.

Az adósságrendezési eljárásban felhívás ellenére részt nem vevő egyéb kötelezettel szemben az adóssal közös tartozás behajtása érdekében folyamatban lévő végrehajtási eljárás korlátozás nélkül folytatódik azzal, hogy a végrehajtást kérő a behajtott követelés összegét havonta köteles bejelenteni a Családi Csődvédelmi Szolgálat részére.

Az adósságrendezés kezdeményezésének benyújtásáról szóló értesítés kézhezvételétől, illetve a hirdetmény közzétételétől kezdve az adós, adóstárs biztosítékul lekötött vagyona vonatkozóan **bírósági végrehajtáson kívüli értékesítés csak akkor folytatható le, ha az árverési hirdetményt már korábban közzétették, annak alapján a licitálás megkezdődött és érvényes ajánlat is benyújtásra került.**

Ebben az esetben, ha az árverés érvényes, a vételárral a zálogjogosult a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) és a zálogtárgyak bíróságon kívüli értékesítéséről szóló jogszabályok szerint számol el az adóssal.

Az adós vagyona vezetett **végrehajtás korlátozása vagy megszüntetése iránti perek szünetelnek, az értékesítésre vonatkozó cselekmények nem folytathatók**, a Polgári Törvénykönyvről szóló [1959. évi IV. törvény](#) (rég. Ptk.) szerinti szabályok szerint kikötött **biztosítéki célú vételi jog, vételi jog, visszavásárlási jog nem gyakorolható, biztosítéki célú engedményezésen alapuló követelésből eredő jog, továbbá az adóssal szemben pénzkövetelés érvényesítése csak az adósságrendezés keretében, hitelezőként bejelentkezve érvényesíthető; az ezzel ellentétes intézkedések hatálytalanok.**

Az adósságrendezés kezdeményezésének benyújtásáról szóló tudomásulvétel az adós erről szóló írásbeli bejelentése és a hirdetmény közzététele közül a korábbi időpont.

Az adós felelős az írásbeli bejelentés késedelméből vagy valótlanágából eredő károkozásért.

Az adósságrendezési eljárásban felhívás ellenére részt nem vevő egyéb kötelezettel szemben az adóssal közös tartozás behajtása érdekében folyamatban lévő bírósági végrehajtáson kívüli zálogértékesítés korlátozás nélkül folytatódhat azzal, hogy a zálogjogosult az értékesítésből származó bevétellel haladéktalanul köteles elszámolni az adóssal.

A hitelezői követeléseknek az adós által nem vitatottként történő bejelentése, illetve nem vitatottként történt elfogadása nem jelenti a követelés teljes összegének elismerését, amennyiben később jut az adós tudomására olyan körülmény vagy bizonyíték, amelyre tekintettel kérheti a tartozás összegének módosítását.